

kljub temu neprijeten.« To pomeni, da opozarjate, da obstajajo izjeme pravila, ki sem ga uporabil, in s tem, ko to rečete, predlagate, da morda ne bi smel uporabiti tega pravila v tem posebnem primeru. Toda z opozarjanjem na obstoj izjem priznavate, da pravilo, ki sem ga uporabil, je splošno, in istočasno mi govorite tudi, da morda – po vašem mnenju – nisem bil v položaju, ko bi v tej specifični situaciji lahko uporabil to pravilo. S tem nikakor ne zanikate splošnosti pravila, le kažete mi, da obstajajo njegove izjeme, in predlagate, da bi to lahko bil eden od tistih izjemnih primerov.

Rekli smo tudi, da je topos predstavljen kot skupno prepričanje, ki ga je predhodno sprejela skupnost, kateri pripadata govorec in sogovorec (ali ogovorjeni). Z drugimi besedami, predstavitev toposa kot skupnega prepričanja pomeni, da določena skupnost (bodisi narod ali manjša subkultura) prepozna njegovo veljavnost, to je veljavnost in upravičenost sklepov, ki temeljijo na njem. Toda, kot smo že lahko videli, to ne pomeni, da bo vsak član skupnosti nujno uporabil iste topoi v identičnih situacijah: uporabo nekega toposa ali sklep, ki ga dopušča ta topos, je vedno mogoče zavrniti z drugim (splošno sprejetim) toposom.

In končno, ko pravimo, da je topos skalaren, govorimo dvoje. Prvič, lastnosti P in Q sta sami po sebi *skalarni*. To pomeni, da sta lastnosti, ki ju lahko imate v večji ali manjši količini. Izjavi P in Q, ki ju povezuje določen topos, moramo torej pojmovati kot *lestvici*. Drugič, obstajajo različne stopnje intenzivnosti, ki jih vsebuje značilnost P in značilnost Q. A to sploh ne pomeni, da so tudi sami argumenti in sklepi skalarni. Lastnosti, ki so uporabljene in omenjene v okviru toposa so skalarne, toda to ne velja za izjave, ki so uporabljene v diskurzu kot dejanski argumenti ali sklepi; le-te že predstavljajo ali uporabljajo kot izhodišče določeno stopnjo (raven) na dveh lestvicah. Oglejmo si sledeči primer (namenoma sem vse primere izbral iz Ducrotove zadnje knjige *Slovenska predavanja*):¹⁶

(14) »Manj kot deset stopinj je. Vzemi plašč s sabo«.

O tem, ali sta A in S skalarna, ni dvoma: ne more biti bolj ali manj deset stopinj; ali je ali ni deset stopinj. Prav tako ne morete bolj ali manj vzeti plašča; ali ga vzamete ali ne. Zatorej navedbe, ki jih vsebujeta A in S, niso skalarne. Toda, to ne preprečuje, da ne bi mo-

16 O. Ducrot, n. d.